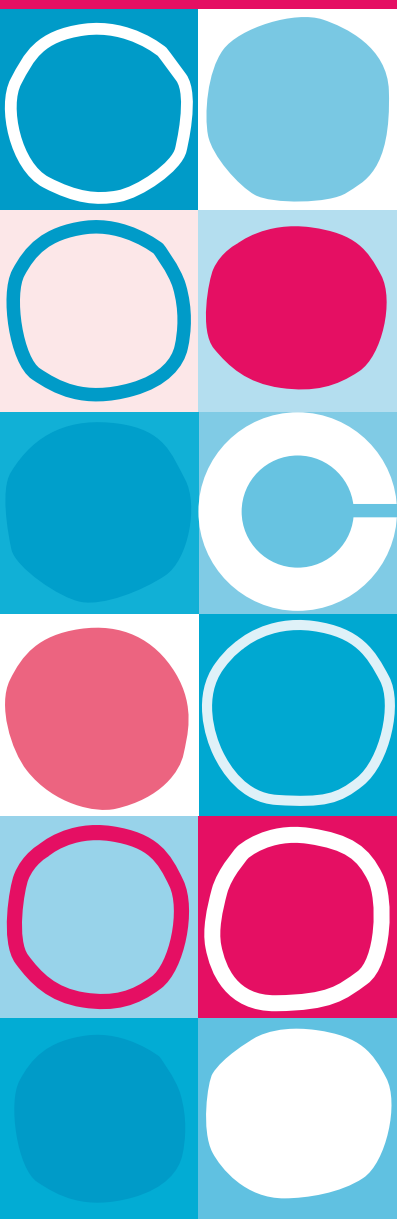

Učni načrt

GIMNAZIJA

LIKOVNA
UMETNOST

Učni načrt

GIMNAZIJA

LIKOVNA UMETNOST

Splošna, klasična, strokovna gimnazija

LIKOVNO SNOVANJE: OBVEZNI, IZBIRNI PREDMET (35 UR)
UMETNOSTNA ZGODOVINA: OBVEZNI, IZBIRNI PREDMET (35 UR)

Učni načrt

LIKOVNA UMETNOST

Gimnazija; Splošna, klasična, strokovna gimnazija

Likovno snovanje: obvezni, izbirni predmet (35 ur)

Umetnostna zgodovina: obvezni, izbirni predmet (35 ur)

Predmetna komisija:

A) za likovnosnovalni vsebinski sklop:

Marjan Prevodnik, Zavod RS za šolstvo, predsednik

Tanja Špenko, Srednja vzgojiteljska šola in gimnazija Ljubljana, članica

Anamarija Šmajdek, Srednja šola Ivančna Gorica, članica

mag. **Željko Opačak**, Gimnazija Velenje, član

B) za umetnostnozgodovinski vsebinski sklop:

Nina Ostan, Zavod RS za šolstvo, predsednica

dr. **Tine Germ**, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta Ljubljana, Katedra za umetnostno zgodovino, član

Jasna Rojc, Gimnazija Nova Gorica, članica

Alenka Puschner, Šolski center Rudolfa Maistra Kamnik, članica

Pri posodabljanju učnega načrta je Predmetna komisija za likovno umetnost izhajala iz načrta za likovno umetnost iz leta 1998.

Recenzenti:

dr. **Beatriz Tomšič Čerkez**, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta Ljubljana, Oddelek za likovno pedagogiko (za likovnosnovalni del)

Alojz Konec, Gimnazija Brežice (za likovnosnovalni del)

dr. **Katja Mahnič**, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Katedra za umetnostno zgodovino (za umetnostnozgodovinski del)

Lidija Černuta Nowak, Srednja vzgojiteljska šola in gimnazija Ljubljana (za umetnostnozgodovinski del)

Izdala: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: dr. **Milan Zver**

Za zavod: mag. **Gregor Mohorčič**

Uredila: **Nataša Purkat**

Jezikovni pregled: **Mateja Tušek**

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

371.214.1:73/76

UČNI načrt. Likovna umetnost [Elektronski vir] : gimnazija : splošna, klasična, strokovna gimnazija : likovno snovanje: obvezni, izbirni predmet (35 ur), umetnostna zgodovina: obvezni, izbirni predmet (35 ur) / predmetna komisija Marjan Prevodnik ... [et al.]. - Ljubljana : Ministrstvo za šolstvo in šport : Zavod RS za šolstvo, 2008

Način dostopa (URL): http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/ss/programi/2008/Gimnazije/UN_LIKOVNA_UMETNOST_gimn.pdf

ISBN 978-961-234-715-4 (Zavod RS za šolstvo)

1. Prevodnik, Marjan
239426816

Kazalo

1 OPREDELITEV PREDMETA LIKOVNA UMETNOST	5
A) LIKOVNO SNOVANJE	6
1 OPREDELITEV PREDMETA	6
2 SPLOŠNI CILJI/KOMPETENCE	8
3 CILJI IN VSEBINE	9
4 PRIČAKOVANI DOSEŽKI/REZULTATI	15
5 MEDPREDMETNE POVEZAVE	16
5.1 Primeri mogočih horizontalnih in vertikalnih medpredmetnih povezav	16
5.2 Udejanjanje evropskih ključnih kompetenc	17
5.3 Povezovanje likovnosnovalnih in umetnostnozgodovinskih vsebin predmeta	19
6 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA	20
6.1 Spoznavanje teoretičnih likovnih problemov	21
6.2 Likovno izražanje	22
6.3 Razvijanje doživljajske naravnosti, ustvarjalnosti, estetskega izražanja	22
7 VREDNOTENJE DOSEŽKOV	23
B) UMETNOSTNA ZGODOVINA	25
1 OPREDELITEV PREDMETA	25
2 SPLOŠNI CILJI	26
3 UČNI CILJI IN VSEBINE	27
4 PRIČAKOVANI DOSEŽKI/REZULTATI	31
5 MEDPREDMETNE POVEZAVE	32
6 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA	36
7 VREDNOTENJE DOSEŽKOV	39

1 OPREDELITEV PREDMETA LIKOVNA UMETNOST

Likovna umetnost je gimnazijski predmet, ki dijaku približa razumevanje likovne umetnosti kot temeljnega civilizacijskega dosežka ter spodbuja ustvarjalnost pri likovnem izražanju in interpretaciji umetniških del.

Umetnostnozgodovinske vsebine dijaka pregledno in razumljivo seznanijo z razvojem likovne umetnosti kot enega najpomembnejših izrazov človekove ustvarjalnosti ter dajejo izhodišča za razumevanje in doživljanje umetnosti. S tem bistveno prispevajo k celovitemu umevanju človeka in ključne vloge umetniške ustvarjalnosti v civilizacijskem razvoju človeštva.

Likovno snovanje nadgrajuje praktična in teoretična spoznanja o likovnem izražanju, pridobljena na osnovnošolski stopnji izobraževanja. S tem dijak razvije lastne ustvarjalne sposobnosti za likovno izražanje, obenem pa razvija in pogloblja razumevanje pojmov teorije likovne umetnosti ter se seznanja z raznovrstnostjo likovnih zvrsti in praks v času in prostoru.

Predmet likovna umetnost v 1. letniku splošne gimnazije obsega 70 ur. Učne vsebine so podane kot zaokrožena predmetna enota, sestavljena iz dveh enakovrednih delov: **likovnega snovanja** (obseg 35 ur) in **umetnostne zgodovine** (obseg 35 ur).

A) LIKOVNO SNOVANJE

1 OPREDELITEV PREDMETA

Likovno snovanje je specifično področje, ki ponuja dijaku možnost spoznavanja in doživljanja ustvarjalnega procesa od koncepta prek realizacije do refleksije. Dejavnosti temeljijo na dijakovi oblikovalni izkušnji, podprti s spoznanji likovne teorije, umetnostne zgodovine, teorije umetnosti, družbene realnosti in estetike. Pri pouku je praktično likovno izražanje z orodji in materiali temeljna dejavnost. Likovno snovanje kultivira dijakov odnos do prostora ter prinaša zakonitost in red v stvari. Dijak napreduje in se razvija proti samostojnemu tvorjenju izvernih oblik. Pri likovnosnovalnih učnih dejavnostih se dijak izobražuje za samostojno in ustvarjalno delovanje ter se uvaja v problematiko likovne in vizualne kulture.

Bistveni namen likovnega snovanja je razvijanje dijakove ustvarjalnosti, doživljanja in razumevanja likovne umetnosti, ukvarjanje s sodobnimi likovnimi praksami ter zavedanje o uporabnosti likovnosti v zasebnem, družbenem in poklicnem življenju. Ključne naloge za doseganje teh ciljev so: 1) praktično likovno izražanje in ustvarjanje, 2) uporaba raznolikih oblikovalnih in miselnih strategij, dejavnosti, procesov, materialov, orodij in postopkov, 3) navezovanje problemsko zasnovanih nalog na problematiko likovne umetnosti in sodobne vizualne kulture, 4) povezovanje likovnosnovalnih učnih vsebin z umetnostno zgodovino in vsemi drugimi znanstvenimi, humanističnimi in umetniškimi vsebinami iz gimnazijskega predmetnika.

Likovnosnovalni vsebinski del predmeta likovna umetnost:

1. je osnova ustvarjalnega likovno-vizualnega razmišljanja in ustvarjanja v gimnaziji;
2. navaja dijake na samostojno načrtovanje in izvedbo lastnih oblikotvornih zamisli, navaja jih na samorefleksijo in razvijanje metakognicije, kar se izkazuje predvsem v skicirkih in zagovoru lastnega dela;
3. razvija zaznavne in opazovalne zmožnosti, domišljijo, predstave, likovni spomin, likovno mišljenje;
4. omogoča dijakom, da raziskujejo svet lastnih (za)misli in občutkov ter izražanje idej, ki so enkrat alternativa, drugič dopolnilo svetu izražanja z besedami in številkami;
5. omogoča ustvarjalne dosežke, pri katerih se cenijo izvornost, likovna občutljivost in nepričakovanost;
6. omogoča gimnazijski mladini, da se načrtneje, bolj kritično in dejavneje uvaja v probleme (s)likovne in vizualne kulture;
7. se od drugih predmetov razlikuje po načinih poučevanja, (specifičnih) učnih metodah in oblikah dela, dejavnostih, ki so usmerjene v likovno izražanje, ter po načinih vrednotenja;
8. omogoča dijakom, da za njih pomembna osebna ali družbena vprašanja opredmetijo v specifičnem jeziku likovne govorice;
9. zagotavlja spontano in sproščeno vzpostavljanje povezav z vsebinami drugih predmetov, ključnimi in navzkrižnimi kompetencami.

Dejavnosti pri likovnem snovanju v gimnaziji so izbrane glede na splošno in likovno zmožnost srednješolcev. Izhajajo s stopnje razvoja mladostnikovih mentalnih in motoričnih funkcij, upoštevane pa so tudi posebnosti individualnega razvoja. Dijaki se usposablajo za tolerantno razumevanje večkulturnosti in razvijanje lastne identitete. Prek lastnih likovnih del spoznavajo, doživljajo, razumejo in vrednotijo umetnine in problematiko vizualnih komunikacij ter razvijajo spoštljiv odnos do likovnih del in del kulturne dediščine.

Pomembno je dijakovo razumevanje likovne umetnosti, njenega razvoja in družbene vloge, na kar se dijaki pri likovnem snovanju navajajo s spoznavanjem, primerjanjem in analiziranjem umetnikov, njihovih del in njihovih oblikovalnih metod. Živimo in ustvarjamo v času neizmerne rasti (s)likovnih informacij, ki jih proizvajata tudi in predvsem sodobna informacijska tehnologija z vizualnimi komunikacijami, zato je logično, da je obvladovanje in ustvarjanje vizualnih (in likovnih) (in)formacij tudi za gimnazijce stvar življenjske nuje.

Dosežek discipliniranega in vztrajnega likovnega izražanja je uživanje v likovni umetnosti, zadovoljstvo ob novih znanjih, razvitejših likovnih sposobnosti in spretnosti ter ne nazadnje ponos ob lastnih dosežkih.

Likovnosnovalni del predmeta opredeljujemo kot proces, v katerem so integrirani ustvarjalnost, učenje in praktično likovno izražanje, ki so delo uma, srca in rok.

2 SPLOŠNI CILJI/ KOMPETENCE

Pri likovnem snovanju (se) dijaki:

1. razvijajo in bogatijo domišljijo, likovno mišljenje, zaznavne in opazovalne spretnosti, sposobnosti, predstavljalnost;
2. raziskujejo likovni jezik in ga oblikujejo v osebno govorico za učinkovito sporočilnost;
3. razvijajo zmožnost ustvarjalne realizacije in sposobnost zagovarjanja ustvarjenega;
4. ob aktivnem delu bogatijo in razvijajo svoje čustvene, intelektualne, doživljajske, intuitivne, moralne, socialne in estetske osebnostne odlike, značilnosti in sposobnosti;
5. spoznavajo in preizkušajo izrazne možnosti sodobnih likovnih praks;
6. ob konkretnih likovnih nalogah navajajo na samostojno izbiro oblikovalnih strategij;
7. uporabljajo primerna, za zdravje in okolje neškodljiva orodja in materiale; razvijajo (specifične likovne) motorične spretnosti;
8. razvijajo kritičen odnos in občutljivost za sprejemanje sporočil umetnin in vizualnih komunikacij, s poudarkom na vlogi in pomenu likovnih izrazil;
9. s formalno in vsebinsko analizo lastnih likovnih del, del sošolcev, umetnin in izdelkov sodobne vizualne kulture razvijajo miselne spretnosti na različnih taksonomskih ravneh in v različnih vsebinah;
10. ustvarjajo v naravnem okolju, s tem pa spoznavajo in razumevajo soodvisnost človekovega delovanja in narave;
11. povezujejo likovne vsebine z dosežki iz zgodovine likovne umetnosti, drugimi umetnostmi (filmom, literaturo, glasbo, plesom, gledališčem) ter z vsebinami s področja znanosti, humanističnih ved, jezikoslovja ...

3 CILJI IN VSEBINE

VSEBINE – PODROČJA	OPERATIVNI CILJI	POJMI
1 RISANJE	<p>1.1 Usvajanje likovnoteoretičnega problema</p> <p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none">• razširijo znanje o likovnih elementih točke in linije;• obvladajo kompozicijska načela v risbi;• razumejo pomen formata, teže, smeri in gibanja;• poglobijo načela perspektivnega in konstrukcijskega risanja;• se seznanijo z vlogo risbe v tradicionalnih in sodobnih likovnih delih;• primerjajo in analizirajo lastna risarska dela, dela sošolcev ter umetniške risbe z vidika likovnega jezika, kar primerjajo z vsebinsko analizo (sporočilnost in namen dela). <p>1.2 Likovno izražanje</p> <p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none">• rišejo (domišljijsko, ekspresivno, abstraktno ali realistično) risbo z različnimi linearnimi vrednotami po izbranem kompozicijskem načelu;• rišejo predmete po pravih perspektivnega risanja in proporca. <p>1.3 Doživljajska naravnost in ustvarjalnost</p> <p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none">• samostojno izberejo oblikovalne strategije;• samostojno izbirajo risarske materiale in orodja;• dosledno opravijo likovno nalogo;• vrednotijo lastna dela in dela vrstnikov;• cenijo izvirne rešitve likovnih nalog .	<p>Dijaki ponovijo, bogatijo in nadgrajujejo pojme: linearne vrednote, risba, slikovno polje in format, kompozicijska načela, vizualno ravnovesje, likovne spremenljivke, optično ugotavljanje razmerij, prostorski ključ, centralna projekcija, očišče, horizont, perspektiva, proporc, detajl, celota, zlati rez, skica, študija, študijsko risanje, risarska tehnika, risarski materiali, orodja.</p>

2 SLIKANJE

2.1 Usvajanje likovnoteoretičnega problema

Dijaki:

- bogatijo osnovnošolsko znanje o barvah;
- usvojijo likovni pomen barvnih odnosov (harmonij in kontrastov);
- usvojijo pojma barvne modelacije in modulacije;
- razširijo znanje o barvnem tonu in odtenkih (valerski ključi – tonska analiza slike);
- usvojijo značilnosti osnovnih slikarskih tehnik;
- primerjajo in analizirajo lastna slikarska dela, dela sošolcev ter umetnikov z vidika likovnega jezika, kar primerjajo z vsebinsko analizo (sporočilnost in namen dela).

2.2 Likovno izražanje

Dijaki:

- ustvarijo (domišljijsko, ekspresivno, abstraktno ali barvno) kompozicijo po izbranih oblikovalnih načelih.

2.3 Doživljajska naravnost in ustvarjalnost

Dijaki:

- razvijajo občutek za barvna ravnovesja;
- samoiniciativno zbirajo materiale in orodja za likovno izražanje;
- samostojno in dosledno oblikujejo slikarsko nalogo;
- razvijajo občutljivost za barvno skladnost.

Dijaki ponovijo, bogatijo in nadgrajujejo pojme: barva, slika, barvne harmonije, barvni kontrasti, modelacija in modulacija, mešanje barv, ravnovesje barvnih ploskev, tonska vrednost, kolorizem, svetlostna vrednost barve, odtenek, lazura, faktura, stilizacija, slog, slikarski materiali in orodja, likovna tehnika.

3 KIPARSTVO

3.1 Usvajanje likovnoteoretičnega problema

Dijaki:

- ob srečevanju z različnimi materiali in orodji (klasičnimi in digitalnimi), površinami, prostori in volumni razvijajo telesno-prostorski odnos in občutenje (likovnega) prostora;
- v svoje delo vnašajo spoznanja o likovni formi (napetost forme – statičnost, dinamičnost) in površinskih lastnostih;
- zaznajo in razumejo osnovne kiparske likovne probleme;
- dopolnijo znanje iz oble plastike in reliefa;
- pojasnijo značilnosti kiparskih materialov in orodij;
- primerjajo in analizirajo lastna kiparska dela, dela sošolcev ter umetnikov z vidika likovnega jezika, kar primerjajo z vsebinsko in tehnološko analizo (sporočilnost in namen dela).

3.2 Likovno izražanje

Dijaki:

- oblikujejo (domišljajske, ekspresivne, realistične in abstraktne) kipe iz različnih materialov;
- namensko uporabijo različne materiale ter izrabijo njihove značilnosti in izrazne možnosti;
- oblikujejo reliefno plastiko.

3.3 Doživljajska naravnost in ustvarjalnost

Dijaki:

- se ob primerjavi svojih del in del vrstnikov navajajo na estetsko vrednotenje;
- pridobijo občutek za proporc, ravnovesje in materialnost kiparskih volumnov, negativnih prostorov, površin in linearnih tvorb;
- samostojno in dosledno dokončajo kiparske naloge;
- razvijajo smisel in občutljivost za postopno in načrtno nastajanje kiparske forme.

Dijaki ponovijo, bogatijo in nadgrajujejo pojme: kiparski prostor, obla plastika, relief, montažna plastika, kompozicija, oblika, forma, funkcija, statičnost, dinamičnost, kiparski material, kiparsko orodje, konstrukcija, masa (volumen, telesnost) lupina, votlina (negativna oblika), linija, površine (struktura, tekstura, faktura), likovno ravnotežje, simbolni in izrazni pomeni materialov.

4 PROSTORSKO OBLIKOVANJE

4.1 Usvajanje likovnoteoretičnega problema

Dijaki:

- razširijo znanje o naravnem in kulturnem prostoru;
- poglobijo znanje o arhitekturnih elementih in elementih urbanizma;
- razvijajo smisel za načrtno in projektno delo;
- primerjajo in analizirajo lastna dela, dela sošolcev ter dela arhitektov z vidika likovnega jezika, kar primerjajo z vsebinsko analizo (sporočilnost in namen dela).

4.2 Likovno izražanje

Dijaki:

- oblikujejo različne (domišljajske in abstraktne) prostorske tvorbe.

4.3 Doživljajske naravnosti in ustvarjalnost

Dijaki:

- razvijajo občutek za estetsko ureditev prostora;
- pridobijo likovni občutek za oblikovanje prostorov in oblikovanje s prostori.

Dijaki ponovijo, bogatijo in nadgrajujejo pojme: naravni prostor, kulturni prostor, arhitekturni prostor, zunanji in notranji prostor, arhitekturni elementi, funkcionalnost, estetska funkcija, material, maketa, elementi urbanizma, urbani prostor, javni in zasebni prostor.

5 GRAFIKA

5.1 Usvajanje likovnoteoretičnega problema

Dijaki:

- odkrivajo posebnosti grafičnih tehnik;
- ob grafični tehniki usvojijo likovne pojme, značilne za to nalogo;
- primerjajo in analizirajo lastna grafična dela, dela sošolcev ter dela grafičnih umetnikov z vidika uporabljenih likovnih izrazil, orodij in materialov.

5.2 Likovno izražanje

Dijaki:

- izdelajo grafični list z domišljajsko, ekspresivno, abstraktno ali realistično tematiko.

Dijaki ponovijo, bogatijo, poglobljajo in nadgrajujejo: umetniška grafika, industrijska grafika, matrica, original – unikat, grafični list, naklada, avtoriziranje, avtorsko delo, grafična tehnika, vrste tiska, zrcaljenje.

	<p>5.3 Doživljajska naravnost in ustvarjalnost</p> <p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • domiselno oblikujejo osnutek ter dosledno izdelajo matrico in odtis; • cenijo grafični list kot izvirno avtorsko likovno delo; • razvijajo občutek za varno ravnanje z grafičnimi materiali in orodji. 	
<p>6 SODOBNE UMETNIŠKE PRAKSE IN MEDIJI, VIZUALNE KOMUNIKACIJ</p>	<p>6.1 Usvajanje likovnoteoretičnega problema</p> <p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • spoznajo in razumejo konceptualno umetnost; • ob lastni ustvarjalni praksi analizirajo izdelke vizualnih komunikacij z vidika likovno-formalne analize, sporočilnosti in namenskosti; • primerjajo in analizirajo lastna dela in dela sošolcev. <p>6.2 Likovno izražanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • usvojijo enega od načinov sodobnih umetniških praks; • svoje zamisli večmedijsko izrazijo z gibljivimi in negibljivimi slikami, ki jih ponujajo digitalna fotografija in druga računalniška programska orodja; kombinirajo z zvoki, gibi, besedami; • ustvarijo konceptualni izdelek; • se na likovni in vsebinski problem likovno odzovejo s sredstvi vizualnih komunikacij; • z enim od sodobnih umetniških pristopov ustvarjalno preoblikujejo predmet, objekt ali prostor; • eksperimentirajo z oblikovalnimi možnostmi, ki jih ponujajo sodobna tehnološka sredstva; • ustvarijo digitalno fotografijo ali video z likovno-vizualnimi elementi, ki najbolj ustrezajo njihovi ideji; • ustvarijo animirani izdelek; • izvedejo telesno akcijo (performance). 	<p>Dijaki ponovijo, bogatijo in nadgrajujejo pojme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • konceptualna umetnost, ki je vezana na ploskev in različne vrste prostorov (navidezni, notranji, zunanji; razmerje prostor – čas); • oblike izražanja z različnimi koncepti, praksami, mediji, konceptualna umetnost, besedna umetnost, sporočila vizualnih komunikacij, performance, poslikava telesa, ready made, novi realizem, zemeljska umetnost (land art), minimalistična umetnost, instalacija, umetniški video, animacija, fotografija, spletna umetnost, internetna umetnost).

6.3 Doživljajska naravnost in ustvarjalnost

- privzgajajo čut za kritično vrednotenje sporočil likovne umetnosti in sporočil vizualnih komunikacij;
- ob ustvarjanju z novimi mediji in sodobnimi likovnimi praksami razvijajo izvirne, inovativne in ustvarjalne ideje, ki odražajo njihovo osebnost, zamisli in izkušnje, doživljanje preteklosti in sedanjosti ter pogled v prihodnost;
- razvijajo samozaupanje in samopodobo pri samostojni izvedbi likovnih nalog;
- krepijo občutljivost za likovni jezik;
- privzgajajo kritičen in konstruktiven odnos do sodobnih likovnih praks, novih medijev in izdelkov vizualnih komunikacij.

4 PRIČAKOVANI DOSEŽKI/ REZULTATI

Dijak:

- je z izbiro ustrezne oblikovalne strategije sposoben uskladiti (likovno-formalno) vsebino z izbranim motivom, orodji in materiali;
- izkaže osebno doživetost in angažiranost, kar je razvidno iz njegovih likovnih del, likovnega dnevnika in skicirke;
- v eni od zaključnih likovnih nalog samoiniciativno in samostojno določa ustvarjalno strategijo, likovna izrazila in vsebino, likovne materiale in orodja; delo ustno zagovarja;
- izkaže sposobnost prostorske predstavljalnosti, vizualizacije in orientacije na dvodimenzionalni ploskvi in v tridimenzionalnem prostoru;
- v svojih delih izkaže razvito (s)likovno domišljijo;
- analizira lastno delo po merilih, ki jih pripravi v sodelovanju z učiteljem;
- izkaže poznavanje temeljnih pojmov iz uresničenih likovnih nalog;
- izkazuje spoštovanje do lastnih likovnih dosežkov kot tudi do likovnih dosežkov drugih;
- razume, kritično in konstruktivno ovrednoti lastna dela, umetnine in sodobna vizualna sporočila, predvsem z likovnoteoretskega vidika;
- izkaže navdušenje in motiviranost za likovno izražanje.

5 MEDPREDMETNE POVEZAVE

Likovnosnovalni del predmeta likovna umetnost na specifičen način udejanja, integrira in podpira evropske ključne kompetence, izkušnje drugih umetnostnih, naravoslovnih in družboslovnih vsebin in jezikov.

Povezave temeljijo na dejavnostih, pri katerih dijaki – poleg temeljnih likovnosnovalnih znanj, sposobnosti in spretnosti – dosegaajo širša procesna oziroma vseživljenjska znanja.

Likovno snovanje je vsebinski sklop predmeta, v katerem se spontano in sproščeno združujejo znanja vseh predmetnih področij. Načrtovanje medpredmetnega povezovanja naj bo opravljeno pred začetkom šolskega leta. Učitelj likovne umetnosti se dejavno vključuje v delo drugih strokovnih aktivov v gimnaziji. Pri tem delu morajo biti dani pogoji za tovrstno medpredmetno načrtovanje, na temelju tega pa so določene izvedbene etape učnega procesa v šolskem letu.

5.1 Primeri mogočih horizontalnih in vertikalnih medpredmetnih povezav

- Slovenščina: izražanje pri zagovoru dijakovih del, iskanje podobnosti in razlik med likovnim in verbalnim jezikom;
- tuji jeziki: prevajanje temeljnih strokovnih izrazov, primerjava jezikovne in likovne slovnice in skladnje;
- družboslovje: povezanost družbenega dogajanja in umetnostne zgodovine (sociologija umetnosti in kulture); posledice, ki se kažejo v umetnosti in videzu uporabnih predmetov, časovno-prostorska umestitev najpomembnejših umetnostnih del, spomenikov in avtorjev; filozofija: pojem lepega v estetiki; zgodovina: likovna umetnost kot politična propaganda; zgodovina in geografija: časovno-prostorska umestitev najpomembnejših umetnostnih spomenikov in avtorjev;
- matematika: števska razmerja pri proporcu, simetrija v umetnosti in matematiki; umetnost kot nosilka simbolnega pomena števil; geometrija (geometrijska telesa v evklidičnem prostoru – geometrijske osnove likovnega komponiranja), osnove opisne geometrije, perspektiva, zlati rez;
- športna vzgoja: estetika gibanja se kaže tako v plesu kot v drugih športih; estetiko najdemo tako pri športu kot pri umetnosti;
- psihologija – barvna izraznost, psihološki tipi, arhetipi, analiza sanj, psihologija ustvarjalnosti, zakoni vizualnega zaznavanja (percepcija), motivacija ...;
- naravoslovje: zgradba in značilnosti likovnih materialov, zgradba teles, fiziološke osnove zaznavanja prostora; biologija (človek, rastline, živali), kemija (sestava in značilnosti likovnih materialov), fiziološke osnove zaznavanja prostora (vid); fizika (optika, relativnostna teorija,

- prostor – čas); fizikalne in kemijske osnove likovnih tehnik;
- glasba: vsebinska primerjava strokovnega besedišča – ritem, kompozicija, doživljanje ...;
- plesna umetnost: primerjava temeljnih likovnih izrazil (linija, barva ...) s plesnimi (gib, izraznost ...); dogajanje v času in prostoru, ujeto v likovno-vizualnem izdelku ...;
- računalništvo: digitalna umetnost, spletna umetnost, digitalni video in fotografija, animacija, dizajn – oblikovanje vseh vrst, orodja za tridimenzionalno predstavljanje predmeta (modeliranje);
- ključna kompetenca: zdravje: pravilna drža telesa in orodij pri delu, ergonomski, ergološki in anatomske vidiki, skrb za vid ...

Drugi mogoči koncept medpredmetnih povezav izhaja iz mogočih skupnih gimnazijskih tem kulturnih dni ali obveznih izbirnih vsebin

Uvod v likovno umetnost – povezava: umetnostna zgodovina, zgodovina;
ustvarjanje v prostoru – povezava: biologija, geografija, filozofija, sociologija, zgodovina;
mediji – povezava: računalništvo in informatika, sociologija, zgodovina, športna vzgoja;
delo s telesom – povezava: slovenščina (književnost), športna vzgoja, filozofija;
kulturna dediščina – povezava: umetnostna zgodovina, kulturna vzgoja, večkulturnost, identiteta.

5.2 Udejanjanje evropskih ključnih kompetenc

Iz zapisa so razvidne povezave likovnosnovalnih vsebin s ključnimi kompetencami, kot so zapisane v virih, ki jih je izdala Evropska unija. Pomemben del estetske kompetence dijaki pridobivajo z neposrednim likovnim izražanjem. Ob letošnji ustvarjalno-snovalni praksi dijaki pridobijo nove in izostrijo že razvite sposobnosti za likovno in estetsko delovanje. Likovno ustvarjanje je splet specifičnih in drugih (ključnih) kompetenc.

Tako dijaki:

- opredmetijo svoje misli, domišljijo in koncepte v estetsko materijo, ki je izdelek različnih kompetenc;
- s pomočjo učitelja pospešujejo lastno sporazumevalno kompetenco z izbiro likovnih nalog in razgovorom; izražajo se v slovenskem jeziku, strokovne termine črpajo tudi iz tujih jezikov. Z uporabo likovnega jezika presegajo mogoče klasične jezikovne (lingvistične) ovire in omejitve, kar jim omogoča dodatne načine sporazumevanja;
- matematična kompetenca ter osnovne kompetence v znanosti in tehnologiji – spoznavajo geometrijske, kemijske in fizikalne pojme v likovni umetnosti, logično in prostorsko razmišljajo, uporabljajo znanje optike in optičnega mešanja barv (pointilizem), spoznavajo temeljne znanstvene koncepte: npr. relativnostno teorijo, kubizem, gibliva perspektiva;
- kompetenca raziskovanja naravnih in družbenih pojavov – pri znanih likovnih umetninah ovrednotijo, kako se je umetnik odzval na stanje v naravi in družbi, ter se tudi sami skozi svoje delo kritično odzovejo na zanje opredeljujoče (lokalno) stanje v naravi in družbi. Učitelj s problemsko zasnovanimi nalogami spodbuja raziskovalne spretnosti;
- socialna kompetenca – ovrednotijo lastne likovne izdelke in izdelke vrstnikov kot interpretacije različnih idej in pristopov;

- estetska in kulturna kompetenca – prepoznajo estetske odlike likovnih stvaritev in izoblikujejo likovni izdelek na temelju lastnega doživljanja, razumevanja in likovnih zmožnosti; upoštevajo umetnosti različnih kultur – večkulturnost; spodbujanje samostojnega likovnega izražanja;
- estetska in digitalna kompetenca – prepoznajo različne medije vizualne kulture in kritično opišejo njihove posebnosti z vidika sporočilnosti, vsebine, estetskega pomena in funkcije;
- estetska kompetenca – opredelijo medsebojno odvisnost funkcije in likovnovizualne forme;
- kompetenca učenje učenja – samostojno in ustvarjalno rešijo probleme v likovnih nalogah in jih kritično ovrednotijo;
- kompetenca učenje učenja opredelijo pomen pouka likovne umetnosti z vidika vseživljenjskega učenja;
- podjetniška kompetenca – ustvarjalno povežejo teoretično in praktično delo pri pouku umetnosti ter prenesejo izkušnje v problemske medpredmetne in poklicne okoliščine; spodbujanje samoiniciativnosti pri reševanju likovnih nalog, upoštevanje pobud dijakov za izbirne ure – širitev vpogleda v likovno ustvarjalnost, razvijanje gospodarnosti – gospodarnosti v rabi likovnih sredstev; vsakokrat, ko se dijak loti ustvarjanja, si pripravi prostor in materiale za delo ter si delo organizira (včasih tudi skupinsko);
- zdravstvena kompetenca ter kompetenca učenje učenja – pravilno uporabljajo likovna orodja in materiale, upoštevajo navodila o varstvu pri delu, zavarujejo delovno in naravno okolje; dijaki ob likovnem snovanju izražajo čustva. Pri figuralnih likovnih vsebinah (človeško telo) dijak raziskuje in izgrajuje svoje socialne in zdravstvene kompetence (govorica telesa, orientacija v prostoru ...). Sposobni so izražati čustva z likovnimi sredstvi in tako uravnavati svoje notranje ravnotežje (mentalno zdravje);
- učitelj pospešuje matematično-logično kompetenco, učenje učenja ter raziskovanje naravoslovnih pojavov – ob likovnem ustvarjanju vključujejo in uporabljajo čute in razum. Objektivno analizirajo zaznavni svet;
- digitalna kompetenca – uporaba računalnika, kamere: oblikovanje podob; pri iskanju gradiva za delo dijaki uporabljajo in krepijo svojo digitalno kompetenco. Likovna pismenost jim omogoča branje likovnih sporočil informacijske tehnologije. Uporabljajo znanje o likovnih izrazilih (estetska kompetenca) pri postavljanju npr. svojih internetnih strani. Znajo uporabljati in oblikovati formate prenosnikov informacijskih tehnologij (likovna kompozicija). Uporabljajo in ustrezno povezujejo informacijsko-komunikacijsko tehnologijo z ustvarjalnim likovnim izražanjem;
- medkulturna kompetenca – sprejemajo in spoštujejo likovne stvaritve iz drugih okolij in različnih obdobj ter izdelke dijakov z različno narodno in kulturno identiteto; učitelj z izbiro primerov in svojim zgledom pospešuje medkulturno kompetenco;
- državljska kompetenca – ovrednotijo pomen domače in tuje umetnostne in kulturne dediščine; razvijanje tolerantnosti, odprtosti, narodnostno ozaveščanje, spoznavanje narodne dediščine in sodobnih prizadevanj, razvijanje zavesti o medkulturnosti; dijaki sprejemajo medkulturne razlike in podobnosti, kadar opazujejo, interpretirajo in se odzivajo na likovna dela drugih kultur.

5.3 Povezovanje likovnosnovalnih in umetnostnozgodovinskih vsebin predmeta

Likovnosnovalne vsebine se najtesneje povezujejo z umetnostnozgodovinskimi. Temu primerno se – ne glede na to, ali predmet likovna umetnost poučuje en učitelj ali dva – prilagajajo načrtovanje in izvajanje pouka ter vrednotenje.

Obstajajo različni modeli načrtovanja pouka likovne umetnosti, vendar želimo tu izpostaviti pomemben problem pri načrtovanju učne snovi, ki se nanaša na soodvisnost obeh omenjenih sklopov. Na vprašanje, kako, kdaj, kje in s katerim od dveh zgoraj navedenih sklopov začeti, ni enoznačnega odgovora.

Glede na posebnosti gimnazijskega programa, ki je splošnoizobraževalen, in ugotovitve dijakov iz spremljave pouka v letu 2005, je strokovno upravičeno, da se vsebini obeh sklopov medsebojno povezujeta. Učitelj znotraj avtonomije sam išče smiselne didaktične, načrtovalne in organizacijske kombinacije glede na svojo temeljno izobrazbo, psihofizične in likovnorazvojne posebnosti dijakov, materialne in prostorske razmere na šoli.

V osnovni šoli so dijaki relativno dobro razvili svoje likovnoizrazne sposobnosti, kar pa morajo zdaj povezovati z umetnostnozgodovinskimi vsebinami. Predlagamo, da se vsebini obeh delov predmeta pri posameznih učnih enotah poučujeta povezano, kjer je to mogoče in smiselno. Menimo, da se zaradi skromnega števila ur, dodeljenih likovni umetnosti v 1. letnikih gimnazij – 70 ur, tako obsežno učno gradivo, kot je zapisano v osnutku učnega načrta, lahko obdelala samo s koncentracijo problemov, ciljev in vsebin obeh vsebinskih sklopov.

S katerim vsebinskim sklopom začeti oziroma katere cilje, vsebine in dejavnosti obeh sklopov povezati, da bi se dijaki kar največ naučili in se obenem navdušili za likovno umetnost, je v pristojnosti učiteljeve avtonomije. Mogočih je več načinov. Spodaj navajamo nekaj primerov, pri katerih učitelj izhaja predvsem iz likovne naloge (iz likovnega problema), v katero smiselno vključuje umetnostnozgodovinske pojme.

- a) risarski likovni problemi: centralna perspektiva, proporci ... (atenska šola, Rafael ...);
- b) slikarski likovni problemi: optično mešanje barv – impresionizem (Rihard Jakopič ...); slikanje s točkami – pointilizem, postimpresionizem (G. Seurat); točkasti rastri – fotografija; izrazna in simbolična moč barve – ekspresionizem (V. Kandinsky);
- c) kiparski likovni problemi (dinamična kompozicija, primeri iz slovenskega kiparstva);
- č) grafični problemi (črtni rastri, teksture – A. Dürer, slovenska grafika ...);
- d) kiparski in arhitekturni likovni problemi: (enakomeren ali stopnjevan ritem – primer arkad, Jožef Plečnik; svetlo-temni kontrast – kiparstvo pozne renesanse in baroka (Michelangelo, primeri iz nacionalne umetnosti ...); problem 'poenostavljanja forme' (Brancusi);
- e) možnosti, kjer ni v ospredju likovni problem, temveč vsebinski: konceptualna umetnost, dematerializacija umetniškega objekta (slovenska skupina OHO, Kosuth ...).

6 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Posodobljene vsebine likovnosnovalnega dela učnega načrta ohranjajo tradicionalna področja likovnega ustvarjanja in jim dodajajo novo. Učni načrt je naravnani razvojno in obsega temeljna področja likovne vzgoje in praks (risanje, slikanje, kiparstvo, prostorsko oblikovanje, grafiko, sodobne umetniške prakse, medije, vizualne komunikacije). Likovno izražanje je praktično delo.

Omejeno število ur (35) zahteva od učitelja skrbno načrtovanje in dosledno izpeljavo učnih ur. Znotraj posamezne likovne naloge je mogoče združiti cilje različnih likovnih področij. Učitelj je pri načrtovanju nalog avtonomen. Minimalni vsebinski standard z vidika izbire vsebin je, da učitelj izmed šestih ponujenih likovnih področij izbere najmanj štiri. Od teh mora učitelj obvezno izbrati šesto področje (sodobne umetniške prakse in mediji) in prvo, to je risanje. Likovne naloge drugih dveh izbirnih področij, ki se lahko izbirajo v različnih kombinacijah z vsemi drugimi likovnimi področji, učitelj izbira glede na predloge dijakov ob začetku šolskega leta. Pri tem upošteva znižan normativ, materialno-prostorske razmere in druge dejavnike. Temeljito pretehta, s katerimi organizacijskimi oblikami dela in dejavnostmi bo uresničeval vse vrste ciljev (tri kategorije ciljev), ki so razvrščeni po likovnih področjih. Dijaki se izražajo posamezno ali v skupini.

Dijak naj se v računalniški učilnici umetnostno izraža tudi z naj sodobnejšimi mediji (tehnologijami). Z likovnim eksperimentiranjem in raziskovanjem novih tehnoloških medijev dijak v ustvarjalno delo vgrajuje svoje zamisli, izkušnje in probleme sodobnega vizualno usmerjenega sveta – vizualne kulture.

Učiteljem ni treba načrtovati dejavnosti za uresničitev vseh ciljev novega, šestega likovnega področja Sodobne umetniške prakse in mediji' (to v tem časovnem okviru niti ni mogoče). Za načrtovanje likovnih nalog učitelji ocenijo in izberejo, predlagamo, da skupaj z dijaki, katere izmed danih ciljev in pojmov bodo uresničevali, ponavljali, poglobljali. Cilji in pojmi vseh šestih likovnih področij v tabeli učnega načrta, še posebej pri šestem so mišljeni kot temeljna ponudba. Iz nje učitelji selektivno izbirajo cilje in temu primerno oblikujejo vsebine likovnih nalog. Upoštevajo individualne posebnosti dijakov, lastno strokovno usposobljenost, materialno-prostorske razmere na šoli.

Učitelj išče najoptimalnejše izvedbene možnosti znotraj morebitnega fleksibilnega predmetnika (kulturni in naravoslovni dnevi, ekskurzije ...), pri čemer ne sme pozabiti na logično zaporedje in kontinuiteto likovnih nalog.

Učitelj načrtuje učni proces tako, da nenehno razmišlja o celoti, najprej in predvsem znotraj doseganja splošnih ciljev. Načrtuje tudi analitično. To pomeni, da se zaveda, da so vse posamezne likovne naloge oziroma učne enote sklenjene celote, usmerjene k uresničevanju splošnih ciljev predmeta.

Oddelki se zaradi številnih strokovnih razlogov (premajhnih učilnic – prenatrpanosti, nujnosti individualnega pristopa k dijaku ...) pri likovnosnovalnem delu likovne umetnosti delijo na polovico. Učitelj je posebej pozoren na dijake s posebnimi potrebami. Likovne naloge za njih diferencira, pri tem upošteva njihove zdravstvene in psihofizične posebnosti.

Pri pouku likovne umetnosti se priporoča občasno združevanje obeh vsebinskih sklopov (umetnostne zgodovine in likovnega snovanja), in to v različnih situacijskih okoliščinah galerij, muzejev in kraja šole. Enkrat na leto se priporoča izvedba likovnega snovanja na večurni ustvarjalni delavnici. Obvezne so likovne razstave del dijakov na matični šoli in v njihovem kraju. Zaželeni so obiski Narodne in Moderne galerije v Ljubljani ali ustrezne kulturno-razstavne ustanove v kraju šolanja. V načrtovanje tovrstnih ekskurzij naj bodo vključeni tudi dijaki; ti na kraju samem – v muzeju – rešujejo probleme likovnih nalog.

Pomembna dopolnitev predmeta naj bo gimnazijski **likovnoumetnostni kulturni dan**, ki bo omogočal drugačne praktične oblike likovnega izražanja, neposreden stik z umetniškimi ustanovami in stvaritvami, srečevanje z likovnimi ustvarjalci itd. Take vrste kulturni dan naj bo načrtovan in uresničen vsako šolsko leto.

6.1 Spoznavanje teoretičnih likovnih problemov

Pri spoznavanju teoretičnih vprašanj je treba dijake usposablјati tudi za verbalno komuniciranje o likovni umetnosti. Likovni pojmi se usvojijo v kombiniranem procesu: 1) z opazovanjem predmetov in pojavov v okolju in naravi, 2) z likovnim izražanjem in 3) s povezovanjem z likovnoteoretskimi, tehnološkimi in umetnostnozgodovinskimi pojmi. Spoznavanje teoretičnih likovnih pojmov je v funkciji razvijanja ustvarjalnosti, likovnih sposobnosti in spretnosti, je sredstvo, vsebina in metoda za doseganje teh ciljev. Doživljanje in spoznavanje potekata ob pomoči učiteljeve uspešne motivacije. Učitelj zavestno skrbi za to, da se aktivirajo vsi dejavniki likovnih sposobnosti mladostnika:

- opazovanje, ki je povezano z natančnim in občutljivim zaznavanjem;
- vizualni likovni spomin – zbiranje in ohranjanje podatkov;
- likovno kvalitativno mišljenje, pri katerem gre ne samo za miselno spoznanje, ampak tudi za čustveno doživetje;
- oblikovanje z domišljijo, predstavo in intuicijo;
- vzbuditev estetskih idej z občutljivostjo, ki sproži motorično izražanje.

Spoznavanje vprašanj likovne teorije temelji predvsem na poglobljanju že znanih pojmov v okviru likovnega izražanja kot temeljne dejavnosti v likovnosnovalnem vsebinskem sklopu.

6.2 Likovno izražanje

Likovno izražanje pomeni ustvarjalno uporabo pridobljenih spoznanj in doživetij dijakov. Gre za praktično uresničevanje idej, dokazovanje zavestnega reševanja likovnih problemov z estetskim izražanjem.

Likovni pedagog spodbuja in usmerja dijake, naj mislijo, čutijo, raziskujejo, se izražajo. Samozavest dijakov podpira s tem, da so pri likovnem izražanju lahko izvirni, posebni in prepoznavni, z nepričakovanimi in netipičnimi rešitvami. Gre za praktično uresničevanje idej in zamisli, za eksperimentiranje, izvirno reševanje likovnih problemov, pomembne pa so tudi intuitivne komponente estetskega izražanja. S primerno načrtovano likovno nalogo in pravilnim vodenjem delovnih postopkov učitelj pri dijakih razvija tudi motorično spretnost in občutljivost. Izkušnje sodobne umetnosti in vizualne kulture odpirajo nove poti in postopke izražanja. Pri likovnem izražanju so v ospredju dejavnosti s poudarkom na osebnem in doživljajskem, občasno pa na dejavnostih, pri katerih je poudarek na funkcionalnem oziroma uporabnem.

Pri pouku likovnega snovanja naj gredo dijaki čim večkrat v naravo. Tam naj oblikujejo z naravnimi materiali. To je priložnost za natančno opazovanje oblik, nastalih pod vplivom časa in podnebnih razmer, ter umetnih oblik, ki so posledica človekovega mišljenja in dejavnosti. Pri spoznavanju z umetniškimi praksami, kjer je možnost načrtnega opazovanja in razmišljanja o etičnih in moralnih vidikih človekovega poseganja v naravo, se dijaki seznanjajo z občutljivim odnosom umetnika do narave. To je priložnost, da dijaki morebiten pasivni odnos do narave spreminjajo v aktivnega. Učitelj poskrbi, da so dijaki pred likovnim izražanjem, med njim in po njem, še posebej pri vrednotenju, kar se da miselno dejavni.

6.3 Razvijanje doživljajske naravnosti, ustvarjalnosti, estetskega izražanja

Zelo pomembna naloga učitelja je, da pri učnem procesu razvija doživljanje, ustvarjalnost, inovativnost, domišljijo in motivacijo dijakov. Poskrbeti mora, da bo ustvarjalnost postala proces, v katerem bo spodbujeno navdušenje dijakov za svobodno čutenje, mišljenje in spontano komponiranje opažanj in zamisli pri ustvarjanju. Ustvarja problemske situacije, pri katerih se razvija ustvarjalno mišljenje. Kadar učno vsebino podkrepi s primeri umetnin, najprej izbira umetnine iz nacionalne likovne in kulturne dediščine. Upošteva dijakove učne sloge, značaj, individualnost, spol, okolje, iz katerega dijak izhaja, večkulturnost ...

7 VREDNOTENJE DOSEŽKOV

Likovni pedagog sproti preverja delo, razumevanje pojmov in dosežene rezultate pri praktični izvedbi likovne naloge. Likovna dela vrednoti po izoblikovanih kriterijih, ki izhajajo iz likovne naloge. Objektivne kritike so smernice za nadaljnje delo oziroma izboljšanje dela. Podpirati morajo dijakove emocionalne, moralne, motivacijske in intelektualne lastnosti.

Oblike vrednotenja, preverjanja in ocenjevanja

Preverjajo in ocenjujejo se predvsem likovni izdelki in po potrebi zagovor. Pri dijakih, ki so verbalno spretni in ki v svoje delo vnašajo besedilne in izrazne elemente drugih umetnosti, se lahko na njihovo željo ob likovnih delih preverja tudi z ustnim zagovorom. Ocenjuje se dijakova celostna dejavnost (proces), katere izraz so izdelki (produkti), v posameznih primerih pa lahko tudi dijakova skicirka, s katero zajamemo tudi proces ustvarjanja. Učitelj lahko vrednoti skicirko v pogovoru/konzultaciji z dijakom. Učitelj spremlja in vrednoti razvoj dijakovih idej v skicirki individualno in sproti. Skicirka je najboljčutljivejši intimni likovno-miselni izdelek dijaka, saj so v njej zajeta osebna razmišljanja v likovni in pisni obliki. Zato lahko ovrednoti dijakovo skicirko le učitelj, ki tudi sam likovno ustvarja in pozna njeno uporabnost. V vsakem ocenjevalnem obdobju morajo imeti dijaki najmanj po eno oceno za likovne naloge s kateregakoli likovnega področja.

Pri izvedbi likovnih nalog učitelj vrednoti in ocenjuje po merilih, ki jih izbira glede na posebnosti in vsebino likovne naloge: uspešnost reševanja likovnih problemov, poznavanje temeljnih likovnih pojmov, postopke izvedbe likovne tehnike, izvirnost, nepričakovanost in domiselnost v izvedbi likovnega motiva in tudi likovne tehnike, interdisciplinarni pristop k zasnovi in izvedbi likovne naloge, sposobnost preseganja ustaljenih pristopov v likovnem izražanju, uspešna povezava med sporočilom – idejo in uporabljenim izraznim načinom, doživetost, nepričakovanost ... Ocenjevanje likovnih izdelkov ne poteka zgolj na temelju likovnoteoretskih kriterijev, temveč se razširja na druga, že zgoraj omenjena merila. Učitelji izbirajo načine, tehnike in instrumente vrednotenja, preverjanja in ocenjevanja avtonomno, primerno izbrani vsebini in naravi likovne naloge. Upoštevajo individualnost dijaka (zato tudi predlagamo delitev oddelka z 32 dijaki na polovico pri pouku likovnosnovalnih vsebin) tako da med šolskim letom načrtuje raznolike likovne naloge. S tem zagotavlja možnost, da se v vrednotenje vključuje raznolika merila, pisana na kožo vseh dijakov in njihovih učnih slogov.

Poleg zgoraj navedenih posebnih likovnih meril za vrednotenje upošteva učitelj še dijakovo samoiniciativnost, prizadevnost, stalnost, samostojnost, zmožnost njegovega samostojnega iskanja virov ter uspešnost v utemeljevanju lastnega dela. Celostno ovrednoti dijakov napredek v šolskem letu. Priporočamo, da učitelj v začetku šolskega leta najprej ugotovi izhodiščno stanje (na primer, kako dijak riše itd.). Razlika med ugotovljenim izhodiščnim stanjem in dijakovim izdelkom, ustvarjenim v učnem procesu, je lahko eno od objektivnih, zanesljivih in veljavnih meril

za vrednotenje izdelkov, obenem pa tudi povratna informacija učitelju o uspešnosti njegovega pedagoškega dela (diagnostični pristop). Priporočamo, naj učitelj to stori vsaj na primeru ene likovne naloge s področja risanja ali slikanja.

Učitelj izbira smiselne oblike, načine in tehnike vrednotenja. Dijak pri vsaj eni likovni nalogi doda kratek zapis o procesu nastajanja likovnega izdelka. V njem ovrednoti povezavo med namenom, načrtovanimi likovnoteoretičnimi prvinami in načeli ter likovno izvedbo (samorefleksija), kar učitelj upošteva pri vrednotenju. Priporočamo, naj učitelj vsaj enkrat na leto ustno preveri dijaka ob slikovnem gradivu (nastali likovni izdelek, skicirka, umetnine v galerijah in muzejih, reprodukcije). Prepoznavanje spoznanih likovnoteoretičnih vsebin na likovnih stvaritvah lahko učitelj preverja tudi s kratkim zapisom ali ob prikazovanju (elektronskih) diapozitivov, učnih listov ... Učitelj poučevanje in vrednotenje/preverjanje/ocenjevanje obeh vsebinskih sklopov likovne umetnosti združuje, kadar je to smiselno. Učitelj nekaj časa nameni likovnim dejavnostim, v katerih dijak raziskuje in eksperimentira z likovnimi materiali in orodji. Ta dejavnost se ne ocenjuje. Priporočamo, naj dijak izdelke shranjuje v mapo (portfolio), v kateri so shranjeni vsi likovni izdelki in druga, v ustvarjalnem procesu nastajajoča gradiva. Šola poskrbi za shranjevanje map. Mape z likovnimi deli, skicirka in zagovor dijaka so ob koncu pouka temeljni vir za oblikovanje končne ocene.

Navodilo za zapis končne ocene

Dijak pridobi delne ocene s področij umetnostne zgodovine in likovnega snovanja. Ocene iz umetnostne zgodovine in likovnega snovanja so enakovredne. Ob koncu šolskega leta se oceni iz obeh vsebinskih sklopov (umetnostne zgodovine in likovnega snovanja) združita v eno.

B) UMETNOSTNA ZGODOVINA

1 OPREDELITEV PREDMETA

Vodilna ideja predmeta: razumevanje likovne umetnosti, njenega razvoja in družbene vloge

Umetnostna zgodovina je humanistična veda, ki pomeni zgodovino idej in družbenih dogajanj, izraženih v likovni umetnosti. Pregledno in razumljivo dijaka seznanj z enim najpomembnejših izrazov človekove ustvarjalnosti, s čimer bistveno prispeva k celovitemu umevanju človeka in ključne vloge umetniške ustvarjalnosti v civilizacijskem razvoju človeštva. Predmet oriše razvojno pot likovne umetnosti od prazgodovine do sodobnosti, njen pomen in vpliv, pri dijaku pa razvija kritičen odnos do likovnih stvaritev in izgrajuje čut za estetiko.

Dijaka usposablja za samostojno analizo likovnih del in iskanje povezav z vzporednimi umetnostnimi pojavi (v književnosti, glasbi, gledališču, filmu itd.) ter različnimi področji znanosti. Vpeljati ga želi v dejavno doživljanje umetniških del, likovno izraženih idej, občutij in spoznanj, s čimer prispeva k njegovemu osebnemu zorenju in celoviti humanistični vzgoji. Skozi izpovedovanje osebnih kriterijev in pogledov na umetnostne dosežke in zgodovino umetnostna zgodovina dijaku omogoča veliko izražanja individualnosti ter ga spodbuja h kulturi dialoga in strpni kritičnosti.

Predmet umetnostna zgodovina je obenem temeljnega pomena za razumevanje nacionalne kulturne identitete ter vpetosti slovenske umetnosti v evropski in svetovni okvir. Daje izhodišča za oblikovanje pozitivnega odnosa do umetniške ustvarjalnosti in umetnostne dediščine ter razvija zavest o soodgovornosti za njeno ohranitev.

Posebej velja opozoriti na interdisciplinarnost predmeta umetnostna zgodovina, ki v jedru združuje pomembne segmente znanj cele vrste drugih ved. Sodobna umetnostna zgodovina je vedno bolj razumljena kot zgodovina idej, ki se izražajo v klasičnih likovnih in drugih vizualnih medijih. Področje umetnostnozgodovinskega raziskovanja se tako širi in kompleksno prepleta z drugimi predmetnimi področji, ki jih osvetli s svojega zornega kota.

2 SPLOŠNI CILJI

Umetnostna zgodovina:

- razvija zavest o zgodovinskem razvoju likovne umetnosti;
- oblikuje kritičen pogled na izbrana reprezentativna dela slovenske in svetovne umetnosti;
- usposablja za razumevanje in analizo umetniškega dela ter umevanje idejnih konceptov v umetnosti;
- razvija občutljivost za lepoto, doživljanje in vrednotenje umetnin in umetnostne dediščine;
- predstavlja povezavo in soodvisnost med ustvarjanjem, umetniškim delom in družbenim okoljem; spodbuja k zavedanju o vlogi vizualne kulture in estetske razsežnosti v sodobni družbi;
- krepi zavest o nacionalni umetnostni identiteti kot vrednoti v sodobnih globalizacijskih procesih;
- izostrí občutljivost do stvaritev preteklosti ter s tem za njihovo vrednotenje in skrb, odgovornost in varovanje; razvija pozitiven odnos do domače in tuje umetnostne in kulturne dediščine;
- vzbuja interes za različne oblike izražanja ter navaja na strpnost in kritično sprejemanje različnih stališč do umetnosti in na kulturo dialoga;
- razvija sposobnost besednega izražanja v opisovanju umetniških del in pojavov pri utemeljevanju stališč, kriterijev in pogledov na likovno umetnost;
- gradi kritičnost v vrednotenju likovne ustvarjalnosti in spodbuja lastno ustvarjalnost;
- uči pravilne uporabe različnih virov ter kritično iskanje in vrednotenje informacij; razvija sposobnost samostojnega učenja in oblikovanja konceptov.

3 UČNI CILJI IN VSEBINE

UVOD V UMETNOSTNO ZGODOVINO

UČNI CILJI

Dijaki:

- razvijajo zavest o razvoju likovne umetnosti;
- razvijajo opazovanje, opisovanje in občutenje umetnine;
- razvijajo znanja in spoznavajo metode za analizo in razumevanje likovnega izražanja;
- razumejo pomen sporočilnosti umetnine;
- gradijo zavedanje o družbeni vlogi likovne umetnosti.

UČNE VSEBINE

- umetnostna zgodovina kot veda, ki proučuje likovno umetnost;
- pristop k likovnemu delu: celostna predstavitev slikarske, kiparske in arhitekturne umetnine:
 - ikonografska analiza umetnine (opis in razčlenitev),
 - oblikovna analiza umetnine (opis in razčlenitev),
 - slogovna analiza umetnine (opis in razčlenitev),
 - funkcionalna opredelitev umetnine;
- vloga likovne umetnosti v razvoju evropske kulture.

ANTIČNA UMETNOST – človek kot merilo stvari

Dijaki:

- presojujejo vlogo likovne umetnosti v antiki;
- prepoznajo bistvene značilnosti antične arhitekture in razumejo njeno vlogo pri nadaljnjem razvoju umetnosti/ arhitekture;
- odkrivajo ključne kiparske naloge v posameznih obdobjih antike in razumejo njihov razvoj;
- spoznajo vlogo slikarstva v različnih obdobjih antike;
- razvijajo zavest o vsebinskem bogastvu antične umetnosti.

- kultura antike (grško-rimski svet) in vloga umetnosti v antiki;
- ključne naloge, razvoj in značilnosti antične arhitekture (tempeljska arhitektura stare Grčije in Rima, rimska posvetna arh. in urbanizem);
- slogovni razvoj antičnega kiparstva (grška klasika, helenizem, rimsko kiparstvo);
- ključne kiparske naloge (arhitekturna plastika, herojski akt, vladarski portret);
- grško vazno slikarstvo (slog in vsebina);
- rimski mozaiki in freske (slog in vsebina).

Ikonografsko jedro: portret, akt, mitološki motivi

SREDNJEVEŠKA UMETNOST – duhovni svet krščanstva

Dijaki

- presojajo vlogo likovne umetnosti v srednjem veku;
- razumejo vlogo krščanstva v srednjeveški umetnosti;
- analizirajo razvoj sakralne arhitekture;
- dojemajo gotsko katedralo kot celotno umetnino;
- predstavijo slogovne in vsebinske razlike spomenikov romanskega in gotskega slikarstva in kiparstva;
- spoznajo temeljne motive krščanske ikonografije.

- krščanstvo kot vodilni nosilec umetnostnih pobud;
- simbolna sporočilnost krščanske umetnosti;
- ključne naloge, razvoj in značilnosti srednjeveške arhitekture (starokrščanska bazilika, romanska romarska cerkev, gotska katedrala);
- romanska in gotska arhitekturna in prostostoječa plastika (slog in ikonografija – primerjava);
- opredelitev področij slikarstva (vitraž, stensko slikarstvo, tabelno slikarstvo, miniaturno slikarstvo).

Ikonografsko jedro: najpomembnejši krščanski motivi (svetopisemska, kristološka, mariološka in svetniška ikonografija)

RENEŠANČNA UMETNOST – rojstvo sodobnega sveta

Dijaki:

- presojajo vlogo likovne umetnosti v renesansi;
- razvijajo zavest o prevrednotenju umetniške ustvarjalnosti in vloge umetnika;
- razumejo vlogo humanizma in znanosti kot osnove renesančne umetnosti;
- primerjajo (slogovno in vsebinsko) renesančno in antično umetnost, utemeljujejo povezave in razlike.

- humanistično samozavedanje človeka;
- novo vrednotenje umetniške ustvarjalnosti – umetnik genij;
- renesančen odnos do narave in vidnega sveta;
- ključne naloge in značilnosti renesančne arhitekture (mestna palača, centralni in vzdolžni tip renesančne cerkve);
- ključne naloge kiparstva (obla plastika: izhodišča, vsebinske in oblikovne značilnosti);
- razvoj slikarstva (naturalizem, perspektiva, svetloba in barva);
- nove slikarske tehnike in postopki (oljne barve in grafika).

Ikonografsko jedro: renesančna reinterpetacija antične ikonografije (mitološke teme, akt, portret);

UMETNOST BAROKA – zmagoslavje Cerkve in absolutizma

Dijaki:

- presojajo vlogo likovne umetnosti v baroku;
- odkrivajo vlogo umetnosti v slavljenju reformirane Cerkve in absolutističnega dvora;
- primerjajo slikarstvo katoliških in protestantskih dežel, odkrivajo in razumejo razlike;
- spoznavajo vsebinske in slogovne novosti baročne umetnosti.

- vpliv reformacije in protireformacije na umetnost (katoliških in protestantskih dežel);
- umetnost absolutističnih dvorov;
- meščanska umetnost;
- ključne naloge in značilnosti baročne arhitekture (baročni dvorec in baročna cerkev);
- značilnosti baročnega kiparstva;
- slikarstvo katoliških in protestantskih dežel (vsebinske in slogovne razlike);
- iluzionistično slikarstvo (stropni iluzionizem).

Ikonografsko jedro: novi krščanski motivi; skupinski portret, žanr, krajina, tihožitje

UMETNOST 19. STOLETJA – stoletje revolucij

Dijaki:

- odkrivajo povezave med družbenimi spremembami in dogajanjem v umetnosti;
- spremljajo proces opuščanja poustvarjanja resničnosti in posnemanja narave;
- dojamejo naraščanje avtonomije umetnosti, zavedajo se prevlade subjektivnosti;
- razumejo pojav različnih umetnostnih smeri in poznajo njihove značilnosti;
- prepoznajo vpliv literature na likovno umetnost.

- radikalne družbene spremembe (politične in gospodarske revolucije; napredek tehnologije in znanosti);
- zrcaljenje družbenih sprememb v umetnosti; spremenjena vloga umetnosti in položaj umetnika;
- pojav umetnostnih smeri;
- pojav novih medijev (fotografije);
- ključne naloge in značilnosti arhitekture 19. stoletja (neoklasicizem-monumentalna javna arhitektura; zgodovinski slogi - neogotika, neorenesansa, neobarok; inženirska arhitektura-novi materiali in konstrukcijska načela, nove naloge);
- akademizem in sodobni pristopi v kiparstvu;
- predstavitev vodilnih umetnostnih smeri v slikarstvu: neoklasicizma, romantike, realizma, impresionizma, postimpresionizma.

Ikonografsko jedro: zgodovinski motivi, literarni motivi

UMETNOST 20. STOLETJA, POSTMODERNA IN SODOBNA UMETNOST – novi koncepti umetnosti

Dijaki:

- razvijejo zavest o razpršeni podobi likovne umetnosti 20. stoletja;
 - razumejo in ob primeru razložijo nove koncepte in nove funkcije umetnosti;
 - razumejo in ob primeru razložijo bistvene lastnosti sodobne umetnosti;
 - odkrivajo premikanje meja med zvrstmi umetnosti in povežejo uveljavitev novih medijev s tehnološkimi novostmi;
 - razumejo in ob primeru razložijo bistvene značilnosti sodobne arhitekture.
- neenotna, razpršena podoba likovne umetnosti kot odgovor na hitro spreminjajoči se svet (umetniške avantgarde, avantgardna gibanja, modernizem, sodobna umetnost ...);
 - bistvene lastnosti sodobne umetnosti (eksperimentiranje, avtonomija umetnosti, avtonomnost likovnih sredstev); figurativna in abstraktna umetnost;
 - novi koncepti in nove funkcije umetnosti (avtonomija umetnosti, umetnost kot provokacija, umetnost kot propaganda ...);
 - premikanje meja med zvrstmi, uporaba novih materialov in tehnik (kolaž, fotomontaža, land art ...) in nove pojavne oblike umetnosti (inštalacije, hapeninigi, performansi);
 - uveljavitev novih medijev in zvrsti umetnosti (grafičnega oblikovanja in vizualne komunikacije, industrijskega oblikovanja, videa in filma);
 - bistvene značilnosti sodobne arhitekture (funkcionalizem in mednarodni slog).

UVOD V UMETNOST ZADNJIH DESETLETIJ – ČAS VIZUALNIH MEDIJEV

Dijaki:

- se seznanijo s sodobno umetnostjo;
 - spoznavajo širitev pojma umetniško delo v druge fizične, socialne in virtualne prostore;
 - odkrivajo vključevanje novih tehnologij in medijev v umetnost.
- umetnost v času globalizacije: postmoderna in sodobna umetnost (vloga in pomen);
 - širitev pojma umetniško delo: selitev v druge fizične, socialne in virtualne prostore;
 - uveljavitev in vključevanje novih tehnologij in medijev (računalniške grafike, spletne umetnosti);
 - vloga kustosa, likovne kritike in trga umetnin, velikih umetnostih razstav v današnjem svetu.

4 PRIČAKOVANI DOSEŽKI/ REZULTATI

Dijak:

- pozna in razloži temeljne pojme iz likovne umetnosti;
- izoblikuje pristop k likovnemu delu ter samostojno vsebinsko, oblikovno in slogovno analizira likovna dela;
- razvije zavest o zgodovinskem razvoju likovne umetnosti;
- razume vlogo likovne umetnosti v družbenem dogajanju in razvije interes za sodobno likovno dogajanje;
- pozna izbrane spomenike svetovne in slovenske likovne umetnosti; zna predstaviti pomembna likovna dela iz domačega okolja;
- oblikuje pozitiven odnos do kulturne in umetnostne dediščine;
- samostojno prepoznava povezave med likovno umetnostjo in drugimi predmetnimi področji;
- je motiviran za samostojno obiskovanje muzejev, galerij in razstav;
- razvije pozitiven odnos do različnih oblik ustvarjalnosti.

5 MEDPREDMETNE POVEZAVE

Umetnostna zgodovina prav posebej izstopa kot interdisciplinarna veda. Predmet v svojem jedru združuje pomembne segmente znanj cele vrste drugih ved. Z medpredmetnim povezovanjem umetnostne zgodovine z drugimi predmeti lahko poglobimo poznavanje pomembnih segmentov umetniškega dela. Ob tem z drugega zornega kota osvetlimo cilje drugih predmetnih področij in tako vzpostavimo številne kurikularne povezave.

Navedene medpredmetne povezave so zastavljene za izvajanje pouka v 1. letniku gimnazije. Sam predmet umetnostna zgodovina pa ponuja številne možnosti nadgradnje oz. sodelovanja pri pouku drugih predmetov v višjih letnikih ali izpeljavi obveznih izbirnih vsebin.

PREDMET	MOGOČA POVEZAVA Z UMETNOSTNO ZGODOVINO
SLOVENŠČINA	<p><u>cilj</u>: likovno delo kot ilustracija besedila; likovno delo kot navdih besedila;</p> <p><u>veščina</u>: branje, analiza in razumevanje umetnostnega spomenika kot ilustracije ali navdih literarnega besedila;</p> <p><u>dejavnost</u>: opis, analiza in interpretacija izbranega likovnega dela v povezavi z literarnim besedilom; vzporedno razumevanje verbalnega in likovnega sporočila;</p> <p><u>primeri izbranih vsebin</u>: razlaga in interpretacija mitoloških motivov ob spomenikih antične likovne umetnosti (primerjava z literarnimi zapisi)</p> <ul style="list-style-type: none">• motivni svet Homerjeve Iliade: primerjava zapisa in upodobitev v grškem vaznem slikarstvu;• grška dramatika in rojstvo novega človeka (nova podoba Človeka): herojski akti v kiparstvu grške klasike, arhitektura grškega gledališča;• biblijska motivika v likovni umetnosti/ilustracije Dalmatinove biblije;• obravnava ključnih literarnih besedil skozi likovne upodobitve (Dante: Božanska komedija; Petrarca: Soneti; Michelangelo: Soneti; Shakespeare: drame...).
MATEMATIKA	<p><u>cilj</u>: razumevanje vloge matematike v likovni umetnosti (teorija števil, številskih razmerij, idealnih proporcev, geometrijskih likov in teles);</p> <p><u>veščina</u>: prepoznavanje matematičnih prvin v likovni umetnosti;</p> <p><u>dejavnost</u>: analiza izbranega spomenika (struktura, proporci, geometrijska načela, številka simbolika);</p> <p><u>primeri izbranih vsebin</u>: razmerja v arhitekturi posameznih obdobij (npr. uporaba zlatega reza pri grškem templju, razmerja med prostorskimi deli v gotski katedrali ali renesančni cerkvi ...); razmerja v slikarstvu in kiparstvu (npr. egipčanski kanon, klasični kanon, simetrija, zlati rez ...); geometrijska načela v arhitekturi (konstrukcija gotskega okna, renesančne fasade, tlorisa ...); geometrijska načela v slikarstvu in kiparstvu (kompozicijska načela, geometrijska perspektiva).</p>

TUJI JEZIK	<p><u>cilj</u>: razumevanje umetnine kot spomenika nacionalne kulture;</p> <p><u>veščina</u>: opisovanje umetnostnega spomenika z razvijanjem ustreznega besedišča v izbranem tujem jeziku;</p> <p><u>dejavnost</u>: opis in razlaga izbranega spomenika v tujem jeziku;</p> <p><u>primeri izbranih vsebin</u>: spomeniki slovenske likovne umetnosti; spomeniki nacionalne umetnosti govornega področja (francoska romanika, angleška gotika, italijanska renesansa, francoski impresionizem, nemški ekspresionizem ...).</p>
ZGODOVINA	<p><u>cilj</u>: razumevanje umetnine kot rezultata zgodovinskega okolja in njegovega zrcala;</p> <p><u>veščina</u>: branje umetnostnega spomenika kot materialnega vira za zgodovino;</p> <p><u>dejavnost</u>: analiza izbranega spomenika;</p> <p><u>primeri izbranih vsebin</u>: jamska umetnost kot eden od ključnih materialnih virov za prazgodovino; urbanizem in arhitektura visokih civilizacij; egipčansko slikarstvo kot materialni vir za poznavanje vsakdanjika egipčanskega človeka; predstavitev olimpskih bogov skozi likovne upodobitve, rimski pripovedni relief kot likovni zapis zgodovinskega dogodka.</p>
GEOGRAFIJA	<p><u>cilj</u>: razumevanje umetnine kot rezultata regionalnega okolja in njegovega zrcala; geografska pogojenost umetniške ustvarjalnosti; razumevanje predstav o podobi sveta in celin;</p> <p><u>veščina</u>: branje umetnostnega spomenika kot materialnega vira za geografijo;</p> <p><u>dejavnost</u>: analiza izbranega spomenika;</p> <p><u>primer izbranih vsebin</u>: analiza geografsko pogojenih prvin v umetnostnih spomenikih (opečna arhitektura v Lombardiji, razlike v ilustracijah 12 mesecev glede na deželo nastanka ...), upodobitve sveta in celin iz različnih slogovnih obdobij.</p>
GLASBA	<p><u>cilj</u>: iskanje povezav likovne in glasbene ustvarjalnosti;</p> <p><u>veščina</u>: prepoznavanje likovnega v glasbi in glasbenega v likovni umetnosti;</p> <p><u>dejavnost</u>: primerjava interpretacije glasbenega in likovnega dela na določeno tematiko ali iz določenega obdobja;</p> <p><u>primer izbranih vsebin</u>: plesna glasba, ples in upodobitve plesa; baročna glasba in likovna umetnost (baročna opera ...); upodobitve instrumentov; glasba in likovna umetnost sodobnih smeri in gibanj.</p>

BIOLOGIJA

cilj: razumevanje strukture in odnosov celote in posameznih delov; odkrivanje umetnosti kot področja učlovečenja; iskanje povezav med oblikovanjem in ergonomičnostjo oblik;

veščina: prepoznavanje vzorcev in njihovega pomena v naravi in njihovega pojava v likovni umetnosti; prepoznavanje vloge umetnosti kot ene od ključnih komponent človekovega razvoja; odkrivanje prilagajanja oblik različnih izdelkov človeškemu telesu in naravnim zakonitostim;

dejavnost: opazovanje vzorcev v naravi in njihovega pojava v likovni umetnosti; spoznavanje in analiza posameznih umetnostnih artefaktov in ugotavljanje njihovega pomena v človekovem razvoju; odkrivanje vzročno-posledičnih zvez med zgradbo in delovanjem človeškega telesa in oblikami arhitekture in uporabnih predmetov;

primer izbranih vsebin: pojavljanje oblik in razmerij iz narave v umetnosti (npr. satovje – arhitektura); umetnost iz zgodnjih obdobij človekovega razvoja (jamska umetnost); sodobni dizajn (npr. različne oblike stolov).

KEMIJA

cilj: razumevanje kemijskih reakcij na površini umetnin, poznavanje slikarskih in kiparskih materialov, njihove uporabe, obdelave in zaščite;

veščina: spoznavanje slikarskih in kiparskih materialov in njihovih lastnosti; odkrivanje kemijskih procesov na površini umetnin;

dejavnost: analiza ali sinteza umetniških materialov, izpeljava kemijskih reakcij na teoretični ravni in izvajanje poskusov, ki posnemajo dogajanje na površinah umetnin, eksperiment mogoče kemijske zaščite izpostavljenih materialov;

primer izbranih vsebin: analiza posledic propadanja umetnin zaradi kislega dežja (npr. Robbov vodnjak), opazovanje spremembe barve in strukture materiala zaradi oksidacije ali vpliva svetlobe ...

FIZIKA

cilj: razumevanje vloge fizikalnih zakonov v likovni umetnosti in zlasti arhitekturi;

veščina: prepoznavanje fizikalnih zakonitosti, razmer in danosti, ki določajo likovno ustvarjalnost in arhitekturo;

dejavnost: analiza izbranega spomenika: reševanje uporabnih nalog na primeru konkretnih spomenikov (statika);

primeri izbranih vsebin: prenos pritiskov na primeru grškega templja in gotske katedrale; primerjava obnašanja sil pri uporabi preklade in loka; inženirska arhitektura.

INFORMATIKA

cilj: usposabljanje za kritično uporabo informacijskih virov;

veščina: uporaba sredstev in orodij sodobne informacijske tehnologije, uporaba elektronskih virov;

dejavnost: izdelava seminarske naloge s področja likovne umetnosti; izdelava predstavitev PP, oblikovanje digitalne galerije;

primer izbranih vsebin: predstavitev umetnine, umetnikov, obdobja.

ŠPORTNA VZGOJA

cilj: odkrivanje povezav med športom in likovno umetnostjo;

veščina: razumevanje vloge športa v različnih obdobjih zgodovine, kot se kaže v sočasni likovni umetnosti; prepoznavanje športa kot vira motivov v slikarstvu in kiparstvu; odkrivanje namembnosti v arhitekturi, namenjeni športni dejavnosti;

dejavnost: opis in analiza izbranega spomenika, iskanje povezav s športom danes;

primer izbranih vsebin: atletske moški akt kot ideal grške klasike; upodobitve športa v slikarstvu in kiparstvu; arhitektura, namenjena športu.

6 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Pouk umetnostne zgodovine se lahko izvaja v različnih učnih oblikah in ob uporabi različnih metod, tudi na projektih dne in s timskim poučevanjem v povezavi z drugim predmetnim področjem. Priporočamo metodo globalnega učenja, kjer se pouk osredotoča na dijake, upošteva njihove osebne posebnosti in različnosti slogov zaznavanja. Psihologija učenja in motiviranja sta integrirani. Učitelj je v vlogi mentorja in moderatorja ter pomaga dijaku, da doseže učne cilje: usmerja jih k povezovanju teoretičnega znanja z izkušnjami in spoznanji, ki jih že imajo, in jih usmerja pri razvijanju umetnostnozgodovinskega razmišljanja, ki je pomembno za njihovo celovito humanistično razgledanost in ustvarjalnost. Učitelj načrtuje pouk po Bloomovi in Marzanovi taksonomiji in spodbuja razmišljanje na višji ravni. Dijaki znanje konstruirajo.

Temeljni cilj poučevanja pa ostaja zaokrožena informacija o ključnih vsebinah, ki se posreduje z ustreznimi slikovnim gradivom oz. kakovostnimi reprodukcijami umetnin (digitaliziranimi slikami, videoposnetki, diapozitivi ipd.). Pouk umetnostne zgodovine je najprimerneje izvajati v ustrezno opremljeni učilnici oziroma učilnici, v kateri je mogoča računalniška projekcija. Zaradi dostopa do informacij je smotno, da imajo dijaki in učitelj možnost dostopa do interneta tudi med poukom. Za uspešno samostojno delo dijakov je najpomembnejša ustreza znanstvena, strokovna in poljudna literatura, dosegljiva v šolski knjižnici in drugih zbirkah.

Učitelj je pri izbiri slikovnega gradiva popolnoma avtonomen, prav tako pri izbiri učnih oblik in metod dela. Slediti mora temeljnemu cilju, sicer pa naj vsebine in izvedbo pouka prilagaja možnostim, okolju in interesom dijakov.

Dijaki dejavno sodelujejo pri pouku na različne načine: z referati, seminarskimi, raziskovalnimi in projektnimi nalogami, predstavami lastnega doživetja ob umetnini ipd. Ob tovrstnih dejavnostih se dijaki navajajo na pravilno uporabo različnih virov ter dejavno in kritično iskanje in vrednotenje ključnih informacij. S tem razvijajo sposobnost samostojnega učenja in se navajajo na samostojno delo.

Dijake spodbujamo k medpredmetnemu pristopu oziroma uporabi znanj in veščin z drugih predmetnih področij, k aktualizaciji in povezovanju z izvajalci strokovnih projektov v različnih ustanovah in sodelovanju pri mladinskih raziskovalnih projektih in taborih.

Za sodoben pouk umetnostne zgodovine so izjemno pomembni ekskurzije in obiski muzejskih zbirk in razstav, ateljejev, arheoloških parkov in restavratorskih delavnic ter seznanjanje s konservatorskimi projekti. S tem dijaku ponudimo dodatna znanja in razvijamo pozitiven odnos do kulturne dediščine. Obvezno naj se izvede vsaj ena celodnevna umetnostnozgodovinska ekskurzija z ogledom slovenskih spomenikov ter ogled vsaj ene umetniške razstave ali zbirke. Priporočljiv je ogled stalnih zbirk v Narodni in Moderni galeriji v Ljubljani. Priporočene vsebine se lahko izvedejo tudi med OIV, projektnim tednom ali projektnimi dnevi.

Organizacija pouka umetnostne zgodovine je zaradi uporabe dejavnih oblik dela (obiskov galerij, dela na terenu, priprave razstav, okroglih miz ...) smiselna v okviru t. i. blok ur.

Glede na to, da je umetnostna zgodovina del predmeta likovna umetnost, je strokovno upravičeno, da jo izvajamo v povezavi z vsebinami in cilji drugega predmetnega sklopa, likovnega snovanja. Učitelj (oz. učitelja, če sklopa poučujeta dva učitelja) naj pripravi medsebojno nadgradnjo vsebin, ciljev in veščin. Pri tem lahko izhaja iz umetnostnozgodovinskih vsebin ali likovnoteoretskih problemov. Spodnji zapis je eno od mogočih izhodišč za tovrstne povezave znotraj predmeta.

UMETNOSTNA ZGODOVINA	LIKOVNO SNOVANJE
UMETNOSTNA ZGODOVINA (Uvodni sklop)	Povežemo ga z usvajanjem različnih likovnoteoretičnih problemov (npr. ob celostni predstavitvi umetnine poudarimo vsebinska področja likovnega snovanja ter predstavimo likovnoteoretski in tehnološki vidik).
ANTIČNA UMETNOST	Povezava s sklopi risanje, slikanje, kiparstvo, prostorsko oblikovanje kot: <ul style="list-style-type: none"> • izhodišče za usvajanje likovnoteoretičnih problemov (primer antične plastike kot možnost raziskovanja oblike, proporca, kompozicije, površine in materiala); • nabor oblik in motivov za konkretne likovne naloge (npr. akt kot motiv, arhitekturni kapitel kot naloga).
SREDNJEVEŠKA UMETNOST	Povezava s sklopi risanje, slikanje, kiparstvo, prostorsko oblikovanje kot: <ul style="list-style-type: none"> • izhodišče za usvajanje likovnoteoretičnih problemov (npr. iluminirani rokopisi in risarska tehnika, likovni elementi črte in ploskve, kompozicijska načela); • nabor oblik in motivov za konkretne likovne naloge (npr. iniciala, ornament, simbol kot likovna naloga).
RENEŠANČNA UMETNOST	Povezava s sklopi risanje, slikanje, kiparstvo, prostorsko oblikovanje in grafika kot: <ul style="list-style-type: none"> • izhodišče za usvajanje likovnoteoretičnih problemov (npr. renesančne umetnine kot izhodišče za raziskovanje načel kompozicije in perspektive); • nabor oblik in motivov za konkretne likovne naloge (npr. palača kot likovna naloga).
UMETNOST BAROKA	Povezava s sklopi risanje, slikanje, kiparstvo, prostorsko oblikovanje in grafika kot: <ul style="list-style-type: none"> • izhodišče za usvajanje likovnoteoretičnih problemov (npr. baročne slikarske umetnine kot podlaga za analizo barvne modelacije in barvnih odnosov); • nabor oblik in motivov za konkretne likovne naloge (npr. chiaroscuro kot zahteva likovne naloge, skupinski portret kot motiv).

UMETNOST 19. STOLETJA

Povezava s sklopi risanje, slikanje, kiparstvo, prostorsko oblikovanje in grafika kot:

- izhodišče za usvajanje likovnoteoretičnih problemov (npr. impresionistične umetnine kot podlaga za raziskovanje slikarske tehnike, fature, tonske in svetlostne vrednosti barve);
- nabor oblik in motivov za konkretne likovne naloge (npr. slikanje atmosfere, krajinski motivi).

UMETNOST 20. STOLETJA, POSTMODERNA IN SODOBNA UMETNOST

Povezava s sklopi risanje, slikanje, kiparstvo, prostorsko oblikovanje, grafika ter sodobne umetniške prakse in mediji kot:

- izhodišče za usvajanje likovnoteoretičnih problemov (npr. ob delih velikih mojstrov grafike 20. stol. spoznajo tehniko sitotiska, lesoreza);
- nabor oblik in motivov za konkretne likovne naloge (npr. izdelava ekspresivno učinkujoče podobe).

UVOD V UMETNOST ZADNJIH DESETLETIJ – ČAS VIZUALNIH MEDIJEV

Povezava s sklopom sodobne umetniške prakse in mediji kot:

- izhodišče za usvajanje likovnoteoretičnih problemov (npr. sodobna likovna umetnina kot informacija o novih postopkih in medijih);
- nabor oblik in motivov za konkretne likovne naloge (npr. izvedba likovne naloge z novimi mediji).

7 VREDNOTENJE DOSEŽKOV

Preverjanje in ocenjevanje naj bo pisno in ustno, preverjajo in ocenjujejo se tudi projektne in seminarske naloge, strukturirana poročila obiskov galerij, muzejev in razstav ter druge oblike sodelovanja in nastopanja dijaka pri učni uri (okrogle mize, debatni nastopi, plakati, avtentične naloge ...). Preverjanje znanja je sprotno in ni nujno identično obliki, ki jo uporabimo pri ocenjevanju, vendar se mora nanašati na iste cilje. Ocenjevanje ustnih odgovorov ni obvezno.

Predmet se lahko izvaja različno; če se izvaja le eno polletje (dve uri na teden), morajo biti dijaki ocenjeni vsaj dvakrat, če se izvaja celo leto (ena ura na teden), pa morajo dobiti dijaki v vsakem ocenjevalnem obdobju po najmanj eno oceno. Tako pri preverjanju kot pri ocenjevanju naj se upoštevajo znanje, razumevanje, uporaba znanja, analiza, sinteza in vrednotenje. Pisno preverjanje opravljamo z nalogami objektivnega tipa, ki morajo pokrivati različne ravni zahtevnosti. Pri spremljanju kompetenc se odgovornost prenaša vse bolj na dijaka – npr. prek portfolia, učitelj sodeluje z refleksijo ob portfoliu v pogovoru.

Ob koncu šolskega leta se oceni obeh vsebinskih sklopov (umetnostne zgodovine in likovnega snovanja) združita v eno.

GIMNAZIJA

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

